

AZİZ SANCAR'DAN AVRUPA TÜRKLERİNE MESAJ...

Haziran ayının birinci haftası, "Türk Medeniyetinin Başkenti" Semerkant özel bir toplantıya ev sahipliği yaptı. Semerkant'ta Türk Devletleri Teşkilatı Sekretaryasınınca, Türk Üniversiteliler Birliği (TÜRKÜNİB) Rektörler Özel Toplantısı organize edildi.

Veyis Güngör

Özel toplantıya TÜRKÜNİB'in dönem başkanı Azerbaycan olmak üzere, Kazakistan, Türkiye, Kırgızistan ve Özbekistan'dan bilim camiasının temsilcileri katıldılar.

Özel toplantıda, TÜRKÜNİB'in modaliteleri, Orhun Değişim Programı, 2023-2024 dönemi yol haritası başta olmak üzere, 20 ciltten oluşan, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü Ansiklopedisinin takdimi yapıldı. Toplantıda ayrıca "Türk devletçiliğinin temelini atan tarihi bir şahsiyet olarak Efrâsiyâb (Alp Er Tunga)" çalıştay yapıldı. Toplantıya, onursal konuşmacı olarak video konferans yoluyla Nobel ödüllü Türk bilim insanı Prof. Dr. Aziz Sançar da katıldı. Sançar, "Türk mirasının korunması ve genç nesillerin eğitilmesi" konusundaki görüşlerini dile getirdi.

Burada, Aziz Sançar'ın Türk Dünyası ve insanlığın geleceği için tarihi anlam taşıyan görüşlerine başlıklar halinde değinmek istiyorum. Ancak, Sançar'ın konuşmasındaki ikinci cümle, bize, bir neslin inanç ve hayal dünyasını anlatıyor. Sançar o cümlede şöyle diyor: "Uzun zaman birbirinden ayrı düşmüş Türklerin bir araya gelmeleri, güçlerini birleştirmeleri, kendilerinin ve dünyanın kalkınmasına ortak katkılar sunma imkânına ulaşmaları bizim hep gençlik hayalimiz olmuştur."

Prof. Sançar'ın, Türk Dünyasındaki bilimsel geri kalmışlık hakkında sosyal bilimcilerin ortak ve detaylı çalışmalar yapması gerektiğine dikkat çekerek, Türk Dünyasının geleceğini tayin edecek Türk çocukları ve gençlerinin yetiştirilmesi yönünde teklif ve tavsiyeleri özet olarak şu şekilde:

1 Veyis Güngör, Hollanda Türkevi Araştırmalar Merkezi Başkanı

- Çocuklarınızı bilim, adalet, özgür düşünce ve sorgulamanın öne çıktığı bir sistemle yetiştirin. Gençler, özgür düşünmeyi ve yaşlıların fikirlerini sorgulamayı öğrensinler.

- Temel bilimlere öncelik vermeliyiz, çocuklarımızı bu yönde desteklemeliyiz.

- Tüm Türk Dünyasında kız ve erkek çocuklarımıza aynı eğitim fırsatı vermeliyiz.

- Çocuklarımıza çok erken yaşlarda deney yapmayı öğretmemiz lazım. Sadece okumakla buna sahip olamazsınız.

- Politika ve din, bilime karıştırılmamalı.

- Bilim adamları din ve politikanın dışında tutulmalı.

- Bilim adamlarına liyakata dayalı imkân sağlanmalı.

- Bilim insanlarına özgürlük verilmeli, çalışmalarına müdahale edilmemeli, merakları -ki bilimin en önemli şartıdır- sınırlandırılmamalı.

- Türk bilim insanının, Türk Dünyasına bir vefa borcu ve sevgisi olmalı. Türk bilim insanı, bilim yaparken Türk Milletini temsil ediyor duygusu ve milletim bundan nasıl yararlanır düşüncesi taşınmalı.

Prof. Sançar'ın Özel toplantının kapanışında yaptığı uzun konuşmasından seçilen bu başlıklar öncelikle, Türk Devletlerinin eğitim sistemleri için uyarıcı ve yol gösterici teklif ve tavsiyelerdir. Elbette, devletlerin eğitim politikalarını hazırlarken bu tavsiyeleri göz önünde bulundurmaları her Türkün ideali olmalıdır.

"Bilim insanlarına özgürlük verilmeli, çalışmalarına müdahale edilmemeli, merakları -ki bilimin en önemli şartıdır- sınırlandırılmamalı."

Ancak, Prof. Sancar'ın bu tavsiyeleri elbette Türk Devletleriyle sınırlandırılmaz. Sınırlandırılmama- lı. Zira, dünyanın farklı bölgeleri ve ülkelerinde yaşayan Türk topluluklarının da Sancar'ın tavsiye- lerine, verdiği mesajlara duyarlı olması, dikkat et- mesi gerekmektedir. İşte bu topluluklardan birisi de, hiç şüphesiz, sayıları 7 milyona ulaşan Avrupa Türkleridir. Daha doğrusu, Sancar'ın bu tavsiyele- ri, Avrupa Türkleri içinde yer alan Avrupa Türkleri aydınları tarafından kayıtsız şartsız analiz edilme- lidir. Sancar'ın direkt muhatabı, Avrupa'da düşü- nen, bilim yapan, araştırmalar yapan, akademik makaleler ve kitaplar yazan, ortaya bir fikir atanlar, bilimsel tartışma programları organize edenlerdir.

Aynı zamanda tarih edilen Avrupa Türk aydınları- na tarihsel bir sorumluluk yükleyen Aziz Sancar'ın teklif ve tavsiyelerinin yorumu, içinde yaşanan Avrupa ülkelerinin sunmuş olduğu çok yönlü im- kanlar çerçevesinde ele alınmalıdır. Örneğin tav- siyeler içinde yer alan özgürlük, özgür düşünce, sorgulama, dünyanın diğer ülkelerine kıyasla Av- rupa'da daha ileridedir. Avrupa'daki Türk çocukları istedikleri alanda bilim eğitimi alabilirler, araştır- ma yapabilirler, bilimsel düşünebilirler ki bazı Türk ailelerinin çocukları, zaten bu yolda yürüyerek, içinde buldukları devletin farklı kademelerinde görev alabilmekteler.

Unutulmaması gereken bir imkan ise, Avrupa ül- kelerinde göçmenlerin geldikleri ülkelere göre daha fazla düşünce özgürlüğünün olmasıdır. Yani yeni yorumlar, yeni fikirler ve yenilikçi hareketler düşünce özgürlüğünün olduğu ülkelerde mayalanır, gelişir, sonra dünyanın diğer ülkelerine etki

eder, oraları da değiştirir. Bu tezden bakıldığında Avrupa Türkleri aydınları, böyle coğrafi, siyasi ve bölgesel bir avantaja sahiptirler. Bunun optimal şekilde ve aidiyet sorumluluğu çerçevesinde de- ğerlendirilmesi gerekmektedir.

Aziz Sancar'ın teklifleri arasında, Avrupa Türkleri için önemli bir başka nokta ise, Avrupa'da yetişen Türk bilim insanlarında Türk Dünyası sevdası ve ilgisinin gelişmesidir. Dolayısıyla, bu alanda farklı aktörler, çeşitli proje ve etkinliklerle Avrupa Türk- leri ile Türk Dünyası arasındaki kültürel bağları ge- liştirmeleri ve beslenmeleri gerekmektedir.

İşte bu ve benzeri perspektiflerden hareketle, Aziz Sancar'ın hayal ettiği Türk bilim insanları Av- rupa'nın farklı ülkelerinde yetişmesi hiç de hayal değildir. Yetişen Avrupalı Türk bilim insanları hem içinde buldukları ülkelerin kalkınmasına katkı- da bulunacaklar, hem de aidiyet duydukları sevgi besledikleri Türk Dünyası ve mazlum toplulukların da kalkınmasında rol oynayacaklardır.

Ümidimiz, Avrupa Türk düşünürlerinin, yazarla- rının, sanatçılarının, siyasetçilerinin, STK temsilci- lerinin, medya mensuplarının, sanatçılarının, gi- rişimcilerinin ve kanaat önderlerinin, kısacası bir Türk Dünyası sevdası olan her Türkün, Aziz San- car'ın, kadim "Türk Medeniyetinin Başkenti" Se- merkant konuşmasındaki teklif, tavsiye ve mesajı anlamalarıdır.